

28.2.2007

LOPPURAPORTTI

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON SEUDULLISEN YHTEISTYÖN TIIVISTÄMINEN TAMPEREEN KAUPUNKISEUDULLA

Työryhmä

Kaupungineläinlääkäri Tuire Merivirta, Tampereen kaupunki (pj)
Tilaaajapäällikkö Erkki Lehtomäki, Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut,
Tampereen kaupunki
Eläinlääkäri Riitta Vikberg, Tampereen kaupunki
Talousjohtaja Anssi Koski, Pirkkalan kunta
Ympäristöterveyspäällikkö Outi Lepistö, Pirkkalan kunta
Eläinlääkäri Olli Soininen, Pirkkalan kunta
Eläinlääkäri Ari Sainio, Kangasalan kunta

28.2.2007

Sisältö

Sivu

1	Toimeksianto	3
1.1	Työryhmä	3
1.2	Tavoitteet	3
2.	Eläinlääkintähuollon nykytila	3
2.1	Lainsäädäntö	3
2.2	Eläinlääkintähuollon tilanne Tampereen kaupunkiseudulla	4
3.	Kehittämistarpeet	5
4.	Vaihtoehtoiset yhteistyömuodot	6
5.	Seutuhallituksen linjaus	6
6.	Virkamiestyöryhmän selvityksen tulokset	7
7.	Virkamiestyöryhmän esitys jatkoselvityksen toimeksiannoksi ja aikataluksi	8
7.1	Tavoitteet	8
7.2	Selvitettävät asiat	8
7.3	Aikataulu	9

Liitteet

1a	Subventiot Vasken, Pirkkala, Lempäälän ja Vesilahden alueella
1b	Subventiot Tampereella

28.2.2007

1 Toimeksianto

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän seutuhallitus päätti 25.10.2006 (113§) käynnistää virkamiestyönä tehtävän selvityksen seutuyhteistyön tiivistämisestä eläinlääkintäpalveluissa. Selvityksessä tuli vertailla palvelujen saatavuutta, laatua ja tehokkuutta sekä resurssitarpeita eri vaihtoehdoissa. Työryhmän tuli antaa loppuraportti 28.2.2007 mennessä.

1.1 Työryhmän kokoonpano:

Tuire Merivirta (pj.)	kaupungineläinlääkäri, Tampereen kaupunki
Erkki Lehtomäki (varapj.)	tilaajapäällikkö (Terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävät palvelut), Tampereen kaupunki
Riitta Vikberg	kaupungin eläinlääkäri, Tampereen kaupunki
Anssi Koski	talousjohtaja, Pirkkalan kunta
Leena Kiuru (siht.)	projektityöntekijä, YTAKE –hanke / Pirkkalan kunta (31.12.2006 asti)
Outi Lepistö	ympäristöterveyspäällikkö, Pirkkalan ympäristöterveysyksikkö (1.1.2007 alkaen)
Olli Soininen	kunnaneläinlääkäri, Pirkkalan ympäristöterveysyksikkö
Ari Sainio	kunnaneläinlääkäri, Kangasalan kunta

Työryhmän sihteeriksi kutsuttiin 1.1.2007 alkaen toimistosihteeriksi Pirkko Koskinen Tampereelta.

1.2 Tavoitteet

Toimeksiannon mukaan selvityksessä tuli vertailla palvelujen saatavuutta, laatua ja tehokkuutta sekä resurssitarpeita eri vaihtoehdoissa.

Työryhmä asetti tavoitteekseen löytää mahdollisimman toimiva, kestävä ja varma ratkaisu eläinlääkäripäivystyksen järjestämiseksi Tampereen seutukunnassa. Erityistä huomiota haluttiin kiinnittää myös työntekijöiden jaksamiseen.

2 Eläinlääkintähuollon nykytilanne

2.1 Lainsäädäntötilanne

Kunnan tehtävät eläinlääkintähuollossa on määritelty eläinlääkintähuoltolain 8§:ssä. Niihin kuuluvat peruseläinlääkäripalvelut sekä kiireellinen eläinlääkärinapu kaikkina vuorokauden aikoina. Lisäksi eläinlääkintähuoltoon sisältyy alkutuotannon valvonta.

Eläinlääkintähuoltoa koskeva uuden lain valmistelu on meneillään. Ennakkotietojen mukaan kunnilla tulee säilymään velvoite järjestää peruseläinlääkäripalvelut

28.2.2007

ympäri vuorokautisesti kaikille kotieläimille. Lakiluonnokseen sisältyy uutena asiana velvoite järjestää eläinlääkäripäivystys maakuntatasoisesti, samoin velvoite järjestää maakunnan tasolla eriytetty pieneläinten päivystyspiste. Lakiluonnoksessa kuntien velvollisuudeksi on asetettu myös jatkohoitopaikan järjestäminen erikoistason hoitoa tarvitseville potilaille sekä huolehtiminen siitä, että kunnalla on alkutuotannon, eläintautien ja eläinten hyvinvoinnin valvontatehtäviä varten palveluksessaan sellainen eläinlääkäri, joka ei pääsääntöisesti vastaa valvottavan kohteen eläinlääkäripalveluista

2.2. Eläinlääkintähuollon tilanne Tampereen kaupunkiseudulla

Tampereen kaupunkiseudulla toimii 15 kunnalliseläinlääkärinä, joista 13 praktikkoeläinlääkäreinä ja kaksi päätoimisina hygieenikkoeläinlääkäreinä. Joillakin praktikkoeläinlääkäreistä on lisäksi ympäristöterveydenhuollon valvonta- ja/tai hallintotehtäviä.

Kangasala kuuluu neljän kunnan kuntayhtymään (Kangasala, Kuhmalahti, Luopioinen, Pälkäne). Päivystysrenkaassa toimivat tällä hetkellä Kangasala – Kuhmalahti – Luopioinen – Pälkäne – Orivesi – Juupajoki – Längelmäki – Mänttä – Vilpula. Renkaassa on viisi päivystävää eläinlääkärinä.

Tampereella on neljä praktikkoeläinlääkärin virkaa, joista yhtä hoidetaan määräaikaisesti ja yhtä osa-aikaisesti. Viimemainitun viran haltija on vapautettu myös päivystyksestä. Tampereen, Nokian ja Pirkkalan eläinlääkintähuollon yhteistointitasopimus muutettiin Pirkkalan toivomuksesta päivystyssopimukseksi vuoden 2007 alusta alkaen. Päivystysalue käsittää Tampereen, Pirkkalan ja Nokian. Renkaassa on neljä päivystävää eläinlääkärinä.

Pirkkalan, Nokian, Lempäälän-Vesilahden, Hämeenkyrön, ja Ylöjärven eläinlääkärit kuuluvat 1.1.2007 alkaen yhteiseen Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon yksikköön. Näiden alueiden päivystysrenkaat ovat:

Vesilahti – Lempäälä – Kylmäkoski – Valkeakoski – Urjala – Toijala – Viiala, jossa on neljä päivystävää eläinlääkärinä.

Ylöjärvi – Kuru – Ruovesi – Virrat, jossa on neljä päivystävää eläinlääkärinä.

Hämeenkyrö-Ikaalinen- Kihniö- Parkano, jossa on neljä päivystävää eläinlääkärinä.

Päivystyspalveluista vastaavat pääasiassa kunnalliseläinlääkärit. Ulkopuoliset päivystäjät ovat helpottaneet työsidonaisuutta. He ovat tehneet vakituisen viranhaltijan päivystysvuoron päivystyskorvausta vastaan. Joissakin kunnissa ulkopuolinen päivystäjä on hoitanut pääosan vakituisen viranhaltijan viikonloppupäivystyksistä (Hämeenkyrö, Tampereella yhden viranhaltijan osuuden).

28.2.2007

Seudun yksityiset eläinlääkäriasemat tai yksityiset eläinlääkärit eivät ole tarjonneet merkittävästi päivystyspalveluita. Joillakin eläinlääkäriasemilla on ollut viikonloppuisin muutaman tunnin vastaanotto pieneläimille.

3. Kehittämistarpeet

Tampereen kaupunkiseudun asukasmäärä kasvaa nopeasti lähivuosina ja lemmikkieläinten määrän arvioidaan kasvavan lähes samassa suhteessa. Hyötyeläinten määrä taas on vähentynyt tasaisesti ja tämäkin kehitys jatkunee samansuuntaisena. Hyötyeläinten palveluissa ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys korostuu yksilökohtaiseen sairaudenhoitoon verrattuna.

Nykyinen eläinlääkintähuoltolaki ja kunnaneläinlääkärijärjestelmä ovat peräisin ajalta, jolloin hyötyeläinten sairaanhoito oli etusijalla ja eläinlääkärin työ oli enemmän elämäntapa kuin ammatti. Järjestelmä on vanhentunut eikä vastaa tämän päivän tarpeita. Lainsäädännön uudistus onkin jo tekeillä.

Tampereen kaupungin eläinlääkäreiden potilaista 98% on pieniä eläimiä. Päivystykset ovat vilkkaita ja asiakkaiden puhelinsoittoja tulee paljon. 63 tunnin yhtämittainen päivystysaika viikonloppuisin on liian pitkä. Sen pilkkominen vaatisi lisää päivystäjiä renkaaseen, jotta päivystystiheys ei kasvaisi sietämättömäksi. Yksityiset eläinlääkärit eivät ole olleet halukkaita ottamaan säännöllistä päivystysvuoroa hoitaakseen. Päivystyksen raskautta lisää puhelinsoittojen runsaus ja niiden ajoittuminen osittain yöaikaan.

Päivystysaikaan tulevat kiireelliset suureläinsairasmatkat katkaisevat usein hankalasti pieneläinvastaanoton ja eläinlääkäri pääsee palaamaan vastaanotolle vasta parin tunnin kuluttua. Pienten eläinten omistajat ovat toistuvasti moittineet järjestelyä. On selvää, että myös palvelun laatu kärsii siitä, että pääasiassa pieneläimiä hoitava eläinlääkäri joutuu tekemään satunnaisia sairaskäyntejä suureläinten hoitamiseksi. Palvelujen eriyttäminen nykyisen päivystysrenkaan puitteissa on mahdotonta päivystäjien puutteellisen määrän vuoksi sekä siksi, että suureläinpotilaiden pieni määrä ei tarjoa päivystäjälle riittävää tuloa.

Tampereen eläinlääkäriasema sijaitsee Ratinan alueella, jonka suunnittelu ja rakentaminen on jo meneillään. Asema joutuu siirtymään uusiin tiloihin lähivuosina. Uudet vastaanottotilat voisivat mahdollisesti palvella joitakin naapurikuntiakin, joten tämä näkökohta on syytä huomioida suunnittelussa.

Seudun muissa kunnissa hyöty- ja suureläimiä on enemmän kuin Tampereella. Tämä heijastuu eläinlääkäreiden työhön ja päivystykseen. Vesilahden päivystysrenkas toimii hyvin, mutta Nokialla toimiva eläinlääkäri otettaisiin mielellään renkaaseen. Kangasalan renkaassa sairasmatkat voivat olla pitkiä, jopa 150 km. Päivystysalueella on 200 lypsykarjaa. Ylöjärven eläinlääkäri toivoi päivystysaikaan joustavuutta ja mahdollisuutta toimia tarvittaessa yli kuntarajojen. Hämeenkyrön eläinlääkäri ei pidä päivystysjärjestelyn muutosta kiireellisenä.

28.2.2007

Pienten eläinten määrän ja palvelujen tarpeen lisääntymisen vuoksi työryhmän eläinlääkärit pitivät pien- ja suurelainten palvelujen eriyttämistä ainakin päivystysaikana toivottavana. Tampereen naapurikuntien eläinlääkärit haluavat kuitenkin hoitaa päivystysaikaankin pieniä eläimiä, mikäli ehtivät. Tampereen eläinlääkärien keskittyminen pieniin eläimiin nähtiin tarkoituksenmukaisena.

4. Vaihtoehtoiset yhteistyömuodot

Työryhmä keskusteli seuraavista vaihtoehtoisista seudullisen yhteistyön malleista:

1) Tampere järjestää eriytetyn pieneläinpäivystyksen. Kangasalan päivystyspiiri ottaa päivystykseensä Tampereen suurelaimet. Nokia ja Pirkkala siirtyvät Lemppälän-Vesilahden päivystyspiiriin

Kangasalan päivystysrenkaaseen tarvitaan yksi viikonloppupäivystäjä lisää. Muut kunnat voisivat ostaa Tampereelta pieneläinpäivystyksen takapäivystyksen. Päivystysalueiden suurenemisen johdosta takapäivystystä saatetaan tarvita päivystyksen toimivuuden varmistamiseksi.

2) Tampere toimii yksin

Päivystykseen kuuluvat sekä pien-että suurelaimet. Päivystysalue on Tampereen kaupungin alue. Päivystäjinä toimivat Tampereen virkaeläinlääkärit (praktikkoeläinlääkärit).

3) Tampere ja Pirkkala jatkavat päivystysyhteistyötä ja järjestävät yhteisen pieneläinvastaanoton

4) Tampere ja Pirkkala tiivistävät myös peruseläinlääkäripalveluyhteistyötä ja sopivat työnjaosta pienten ja suurten eläinten osalta

5) Muodostetaan itsenäinen seudullinen eläinlääkäriyksikkö, jolta kaikki kunnat hankkivat tarvitsemansa palvelut. Yksikkö voi tarvittaessa tehdä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa.

Työryhmän enemmistö kannatti yhteistyötä vaihtoehdon 1. perusteella. Muiden vaihtoehtojen käsittely jäi tästä syystä kevyeksi. Lisäksi enemmistö kannatti eläinlääkintähuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestämistä virkaeläinlääkärien voimin. Asiasta on jätetty väliraportin yhteydessä eriävä mielipide. Jatkotyöskentelyn osalta työryhmä piti tarpeellisena ulkopuolista selvitystä lähinnä pieneläinpalvelujen järjestämisen eri vaihtoehdoista.

5. Seutuhallituksen linjaus

Seutuhallitus päätti kokouksessaan 31.1.2007 ulkopuolisen selvityksen tekemisestä kuntia palvelevan itsenäisen seudullisen eläinlääkintähuoltoyksikön synnytt-

28.2.2007

tämiseksi. Työryhmä sai tehtäväkseen täsmentää tilattavan selvitystyön toimeksianto ja aikataulu.

6. Virkamiestyöryhmän selvityksen tulokset

Valmisteilla olevan uuden eläinlääkintähuoltoa koskevan lainsäädännön mukaan kunnan tulee pyrkiä siihen, että se huolehtii eläinlääkintähuollon tehtävien järjestämisestä yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntaryhmän kanssa riittävän laajalla alueella (seudullinen yksikkö). Seudullisen yhteistyön tiivistäminen on valmisteltavan lain hengen mukaista.

Eläinlääkintähuolto on osa kansanterveystyötä. Sen merkitys alkutuotannon, eläintautien vastustamisen ja eläinsuojelun valvonnan johdosta on suuri. Sidosta kansanterveystyöhön ei tämän vuoksi tule heikentää.

Pienten ja suurten eläinten palvelujen eriyttäminen on koettu tarpeelliseksi palvelujen saatavuuden ja laadun varmistamiseksi sekä eläinlääkäreiden jaksamisen turvaamiseksi. Eriyttäminen on valmisteltavan lainsäädännön linjauksen mukainen. Uuden lakiluonnoksen mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että sillä on valvontatehtäviä varten palveluksessaan sellainen kunnaneläinlääkäri, joka ei pääsääntöisesti vastaa valvottavan kohteen eläinlääkäripalveluista. Tämä tulee ottaa huomioon tehtävien jaosta keskusteltaessa.

Päivystyksen järjestäminen on eläinlääkintähuollon haasteellisin tehtävä. Kunnan velvollisuus järjestää peruspalveluja kaikille kotieläimille kaikkina aikoina säilynee uudessa laissa ja lisääntynee vaativamman hoidon osalta. Yksityisiä palveluja on ainakin kaupungeissa saatavilla arkipäivisin, mutta iltaisin ja viikonloppuisin kunnallinen päivystäjä vastaa kiireellisen eläinlääkäriavun antamisesta. Työryhmän käsityksen mukaan yksityisten halukkuus päivystää on edelleen vähäistä. Tämän johdosta työryhmä on selvityksestään lähtenyt **virkaeläinlääkärijärjestelmän** pohjalta. Tästä on jätetty eriävä mielipide väliraportin yhteydessä. Tarkempi ja syvällisempi selvitys yksityisten halukkuudesta ja siihen liittyvistä ehdoista on tarpeen ostopalveluita harkittaessa. Työryhmän saamien tietojen mukaan yhteistyö yksityisten kanssa on saattanut jäädä myös lyhyeksi. Tästä syystä **ostopalveluita selvitettäessä mahdollisen tarjouspyynnön tulee koskea riittävän pitkää ajanjaksoa** (esim 3+3 vuotta) ja siihen pitäisi sisältyä **sanktioita palvelutarjonnan keskeytymisen ja puutteellisuuden johdosta.**

Yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa vaikeuttaa palveluista perittävät palkkiot. Kunnalliseläinlääkärillä on eläinlääkintähuoltolain mukaan oikeus periä eläimenomistajalta virkaehtosopimuksessa (kunnalliseläinlääkäritaksa) määrätty palkkio ja matkakustannusten korvaus sekä korvaus käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista. Yksityisellä sektorilla palkkioiden hinnoittelu on vapaa. Palkkio/maksuosuus on uudessa lakiluonnoksessa vielä varsin kesken. Sen mukaan ”jos kunta on tehnyt sopimuksen palvelujen tuottajan kanssa palvelujen tarjoamisesta, palvelujen tuottaja perii maksun näistä palveluista taksan mukaisesti”. Tämä muuttaisi nykyistä käytäntöä.

28.2.2007

Päivystysrenkaaseen kuuluu 4-5 eläinlääkärinä. Eläinlääkäri päivystää siten tavallisimmin yhden arkipäivystyksen (klo 17-08) viikossa ja viikonlopun joka 4.-5. viikonloppu. Pyhien vuoksi ja loma-aikoina päivystysvuoro tulee tavanomaista tiheämmin ellei eläinlääkäreillä ole sijaista. Joissakin tapauksissa eläinlääkärit ovat käyttäneet ulkopuolista päivystäjää sijastaan (vain päivystyskorvaus). Tällä on voitu hieman vähentää työsidonaisuutta ja auttaa eläinlääkärien jaksamista. **Eläinlääkärien jaksamisen turvaaminen on edellytys virkojen täyttämiseksi ja järjestelmän toimimiselle.**

Tampereen kaupunkiseudun alueella eläinlääkinnän yhteistyötä on mahdollista tiivistää ja pienten ja suurten eläinten palvelut voidaan päivystysaikaa eriyttää. Sairasmatkojen pidentyessä subventioiden käyttöönottoa pidetään välttämättömänä. Subventioiden suuruutta on arvioitu liitteissä 1 a ja b. Kustannusten tarkempi arviointi ei ollut käytettävissä olevan ajan ja resurssien vuoksi mahdollista.

Peruseläinlääkäripalvelujen antamiseksi seudun eläinlääkintähuollolla on oltava useampia asianmukaisesti varustettuja vastaanottopisteitä, ns lähipalvelupisteitä. Jokin toimipiste voisi kuitenkin olla muita paremmin varustettu ja yhteiskäytössä. Myös avustava henkilökunta voisi olla yhteistä.

7. Virkamiestyöryhmän esitys ulkopuolisen selvityksen toimeksiannoksi ja aikatauluksi (Seutuhallituksen päätös 25§/21.2.2005)

7.1 Tavoitteet

1. Hyvä palvelu
2. Eläinlääkärien jaksaminen
3. Kustannusten pitäminen kohtuullisina

Virkamiestyöryhmä esittää, että sen edellä mainittuja selvitystyön tuloksia käytetään nyt tilattavan selvityksen pohjana ja että valmisteilla olevan eläinlääkintähuoltoa koskevan lain vaikutukset huomioidaan selvityksessä.

7.2 Selvitettävät asiat

1. Seudullisen eläinlääkintähuollon yksikön toteuttamisvaihtoehdot huomioiden
 - virkaeläinlääkäritehtävät
 - eläinlääkäripalvelut pienille ja suurille eläimille
 - päivystyspalvelut
 - puhelinpalvelut
2. Henkilöstö
 - tarve
 - sijoittelu
3. Toimitilat
 - vastaanottojen määrä ja sijoittelu
 - varustelutaso

28.2.2007

4. Eri toteuttamisvaihtoehtojen vertailu
 - toimivuus
 - kustannukset
5. Seudullisen yksikön ja nykyisen järjestelmän vertailu
 - toimivuus
 - kustannukset

7.3

Aikataulu

Selvityksen tulee valmistua 31.5.2007 mennessä.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60

TAMPEREEN KAUPUNKI
Viranomaispalvelut
Ympäristöpalvelut

10 (10)

28.2.2007